

POSTANOWIENIE

28 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J.N.

z udziałem J.S. i C.B.

o dział spadku po K.N.,

na skutek skargi kasacyjnej J.N.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi

z 10 sierpnia 2023 r., III Ca 817/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek uczestnika J.S. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wnioskodawczyni J.N. powołała się na występujące w sprawie zagadnienia prawne, sprowadzające się, po pierwsze, do pytania o dopuszczalność wydania w postępowaniu nieprocesowym postanowienia częściowego co do części żądania lub części składnika majątku spadkowego, zwłaszcza, gdy składnikiem tym jest określona kwota pieniężna, po drugie zaś – pytania o zakres ochrony przysługującej osobie trzeciej na tle art. 1028 k.c.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Wątpliwości powołane we wniosku nie odpowiadały wskazanym założeniom. Kwestia dopuszczalności wydawania w tzw. sprawach działowych postanowień częściowych na podstawie art. 317 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. nie stanowi *novum* i była wielokrotnie rozważana w judykaturze, w którym akcentuje się, że postanowienie takie powinno obejmować całkowite rozstrzygnięcie wszystkich kwestii odnoszących się do dzielonego składnika majątku, w tym rozstrzygnięcie o przyznaniu tego składnika jednemu ze współwłaścicieli, jak również o wzajemnych rozliczeniach z tego tytułu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1984 r., III CZP 72/83, OSNCP 1984, nr 7, poz. 115 oraz postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 4 lipca 1983 r., III CRN 129/83, OSNCP 1984, nr 5, poz. 75, z dnia 12 grudnia 2006 r., II CSK 272/06 i z dnia 17 czerwca 2015 r., I CZ 53/15). Niezależnie od tego należało zauważyć, że nawet przy założeniu teoretycznej dopuszczalności rozstrzygnięcia w postępowaniu działowym o części kwoty pieniężnej wchodzącej w skład spadku, nie oznaczałoby to *per se*, że taki właśnie charakter miało wydane *in casu* postanowienie częściowe Sądu Rejonowego z dnia 20 grudnia 2011 r., do czego zmierzały wywody skarżącej.

Atrybutu nowości pozbawione było także drugie z powołanych w skardze zagadnień. Racją jest, że art. 1028 k.c., stanowiący wyjątek od zasady *nemo plus iuris transferre potest quam ipse habet*, nie wyklucza, iż rozporządzenie prawem należącym do spadku przez rzekomego spadkobiercę, legitymującego się stwierdzeniem nabycia spadku, może być nieważne lub w inny sposób wadliwe. Chodzi jednak o takie przyczyny nieważności (wadliwości) czynności prawnej, które nie podważają ochronnej funkcji rozważanej regulacji, a zatem nie wiążą się z brakiem uprawnienia po stronie zbywcy lub sposobem uzyskania przezeń postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, co dotyczy także posłużenia się fałszywym (podrobionym) testamentem (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2019 r., III CZP 12/19, OSNC 2020, nr 3, poz. 28).

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając zarazem, że Sąd Najwyższy bada na tym etapie wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, nie wnikając w zasadność podstaw skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a.ł.]

